

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0425U000112

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-04-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луценко Вікторія Олександрівна

2. Victoria Lutsenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Шифр наукової спеціальності: 13.00.08

Назва наукової спеціальності: Дошкільна педагогіка

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 01-04-2025

Спеціальність за освітою: Дефектологія

Місце роботи здобувача: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.454.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.07.05

Тема дисертації:

1. Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти
2. Gender education of senior preschool children in the conditions of an institution of preschool education

Реферат:

1. Дослідження полягає в тому, що вперше обґрунтовано структуру гендерної вихованості дітей старшого дошкільного віку (компоненти: когнітивно-пізнавальний, егалітарно-ціннісний, поведінково-комунікаційний), визначено критерії гендерної вихованості дітей старшого дошкільного віку (когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий) та схарактеризовано рівні гендерної вихованості дітей старшого дошкільного віку (високий, середній, низький); розроблено трисуб'єктну методику гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти, яка об'єднує суб'єктів гендерного виховання (дітей, вихователів та батьків) у досягненні цілей гендерного виховання дітей старшого

дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти; визначено педагогічні умови гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (створення збагаченого гендерною тематикою освітнього середовища; підвищення кваліфікації вихователів щодо гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку; освітньо-просвітницька діяльність з батьками; взаємодія вихователів і батьків у досягненні цілей гендерного виховання) та дидактичні умови гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку (необхідність визначення змісту й завдань гендерного виховання відповідно до чинних освітніх програм; добір форм і методів гендерного виховання згідно з віковими й індивідуальними особливостями дітей; присутність у групі дітей з особливими освітніми потребами асистента вихователя або ж практичного психолога чи соціального працівника; упровадження покрокової інструкції з поясненням вимог і завдань, які діти повинні виконувати тощо). Уточнено теоретичну сутність поняття «гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку», яке розуміється як організований процес систематичного виховного впливу вихователів закладу дошкільної освіти та батьків на дитину з метою засвоєння нею знань про взаємини статей, формування у неї ціннісних уявлень про гендерні особливості та відмінності кожної статі, розвитку культури статево-рольової поведінки; поняття «гендерна вихованість дітей старшого дошкільного віку», яке розглядається як особистісна характеристика дитини, зовнішнім виявом якої є гендерна освіченість, емоційно-ціннісне та шанобливе ставлення до дорослих і дітей різної статі, сформована культура статево-рольової поведінки. Удосконалено методи гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку у закладі дошкільної освіти. Подальшого розвитку набули організаційні форми взаємодії вихователів та батьків щодо гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблено та впроваджено трисуб'єктну методiku гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. Отримані результати свідчать про позитивні зміни як у розвиткові окремих структурних компонентів гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку, так і загалом гендерної вихованості дітей старшого дошкільного віку. Результати дослідження можуть бути використані у закладах дошкільної освіти різних типів і форм власності; в системі підготовки, перепідготовки й підвищенні кваліфікації вихователів та обізнаності батьків щодо гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку; при розробці тематичних навчальних курсів, програм, методичних розробок, посібників для викладачів, студентів педагогічних університетів, наукових працівників.

2. Lies in the fact that, for the first time, the structure of gender awareness of senior preschool children has been substantiated (components: cognitive-perceptive, egalitarian-value, behavioral-communication), the criteria for gender awareness of senior preschool children have been determined (cognitive, emotional-value, behavioural), and the levels of gender awareness of senior preschool children have been characterized (high, medium, low); a three-subject methodology of gender education of senior preschool children in the conditions of institutions of preschool education has been developed, which unites the subjects of gender education (children, educators, and parents) in achieving the goals of gender education of senior preschool children within institutions of preschool education; pedagogical conditions for gender education of senior preschool have been defined (the creation of an educational environment with gender-enriched themes; the professional development of educators in the field of gender education of senior preschool children; educational and outreach activities with parents; interaction between educators and parents to achieve the goals of gender education) and didactic conditions for gender education of senior preschool (defining content and tasks according to educational programs; selecting forms and methods based on children's age and individual characteristics; ensuring the presence of a teacher's assistant, practical psychologist or social worker for children with special needs; implementing step-by-step instructions with explanations of the requirements and tasks children must complete, among others) have been determined. The theoretical content of the concept of "gender education of senior preschool children" has been clarified as an organized process of systematic educational influence by preschool educators and parents on the child, aiming for the child to acquire knowledge about gender relations, develop holistic ideas about gender features and differences, and develop a culture of gender-role behavior; the concept of "gender awareness of senior preschool children" is considered a personal characteristic of the child, externally manifested as gender consciousness,

emotion-valuable and respectful attitudes towards adults and children of different genders, and a developed culture of gender-role behaviour. The methods of gender education of senior preschool children in institutions of preschool education have been improved. The forms of interaction between educators and parents in the conditions of gender education of senior preschool children in institutions of preschool education have been further developed. The practical significance of the results obtained is that a three-subject methodology for gender education of senior preschool children in the conditions of institutions of preschool education has been developed and implemented; the methods are outlined in the section “Child in Society” of the preschool child development program “I am in the World”; in the methodological recommendations “Methodological Aspects of Implementing the Basic Preschool Child Development Program “I am in the World”; educational- methodological manual for the Basic Preschool Child Development Program “I am in the World”: “Girls and Boys in the Team: The Influence of the Children’s Team on the Formation of Gender-Role Behaviour”. The results obtained indicate positive changes both in the development of individual structural components of gender education of senior preschool children and in the overall gender awareness of senior preschool children. By the end of the formative experiment, a significant increase in the levels of gender awareness among senior preschool children in the experimental group has been noted. In particular, the number of senior preschool children demonstrating a high level of gender awareness increased from 26.6% to 40.6%. The percentage of children with a medium level of gender awareness also rose from 37.8% at the beginning of the experiment to 47.2% after its completion. The experiment results showed a notable decrease in the percentage of senior preschool children in the experimental group who demonstrated a low level of gender awareness (by 23.4%). The research results can be used in institutions of preschool education of various types and forms of ownership; in the system of training, retraining and improving the qualifications of educators and in raising parents’ awareness of gender-based education of senior preschool children; in the development of thematic training courses, programs, methodological handbooks, manuals for teachers, students of pedagogical universities, and scholars.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Луценко В. О. Сутність і зміст статевого виховання дошкільників у су-часних умовах. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ : [б. в.], 2008. Вип. 12. С. 224–230.
- 2. Луценко В., Кметь Л. До проблеми морально-статевого виховання. Початкова освіта. 2011. Верес. (№ 33–34). С. 9–11.
- 3. Луценко В. О., Якименко Л. Ю. Особливості міжособистісних відносин в дитячому колективі. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ : [б. в.], 2012. Вип. 16. С. 373–380.
- 4. Луценко В. Колектив однолітків як чинник гуманізації взаємин старших дошкільників. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ : [б. в.], 2018. Вип. 22. С. 144–153.

- 5. Луценко В. Соціально-комунікативне середовище як засіб розвитку старшого дошкільника. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ : [б. в.], 2019. Вип. 23. С. 220–230.
- 6. Lutsenko V. The Design Technology of developmental Social and Communicative Environment for Senior Preschoolers. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / НАПН України, Ін-т проблем виховання. Київ : [б. в.], 2020. Вип. 24, Кн. 1. С. 317–327.
- 7. Луценко В. Гендерне виховання старших дошкільників у закладі дошкільної освіти. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України. Вип. 25. Кн. 1. 2021. С. 225–238.
- 8. Lutsenko V. The Features of Establishing Cooperation between Participants of the Educational Process of the Preschool Educational Institution. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.наук.праць. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України. Вип. 27 Кн. 2. 2023. С. 16–25.
- 9. Луценко В. Гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку як педагогічна проблема. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2024. № 3. Т. 80. 2024. С. 67–74.
- 10. Луценко В. Науковий тезаурус проблеми гендерного виховання дітей старшого дошкільного віку. Освітологія: українсько-польський науковий журнал. 2024. № 13. С. 21–29.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: № 0116U002328; № 0119U100461

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рейпольська Ольга Дмитрівна

2. Reipolska Olha D.

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мачинська Наталія Ігорівна
2. Наталія І. Мачинська

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лісовець Оксана Вікторівна
2. Oxana V. Lisovets

Кваліфікація: д.філософ, доц., 011

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Бех Іван Дмитрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бех Іван Дмитрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шкільна Ірина Миколаївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна